

BUITEN

19^E JAARGANG N^O. 1.

ZATERDAG 3 JANUARI 1925.

Foto C. Steenbergh.

WINTERPRACT IN DEN TUIN VAN HET RIJKSMUSEUM.

BUITEN

Geïllustreerd Weekblad
aan het Buitenleven gewijd

Redacteur: Mr. A. LOOSJES.

INHOUD:

WINTERPRACHT IN DEN TUIN VAN HET RIJKSMUSEUM	
ILLUSTRATIE	BLZ. 1
DE ANGST, DIE DOODT, DOOR A. M. CHISHOLM.	2
HUIZE DOORNBURGH BIJ MAARSSSEN, DOOR Z., GEÏLL.	BLZ. 4—7
ALIBAB, DOOR JO DAEMEN	BLZ. 6
NOG EENS „PEPERSTRATEN”, DOOR F. W. DRIJVER	7
AKELEIEN, DOOR A. J. VAN LAREN, GEÏLLUSTREERD	8
EEN SPROKE-LAND, DOOR D. B., GEÏLLUSTREERD	BLZ. 9—11
OUDE DRENTSCHE GEBRUIKEN (ST. STEFFEN) DOOR H. HOVING	BLZ. 10
ALS DE VRIJHEID WENKT, DOOR H. E. KUYLMAN	10
WARINGIN-LAAN IN 'S LANDS PLANTENTUIN TE BUITENZORG, ILLUSTRATIE	12

BERICHTEN VAN REDACTIE EN UITGEVERS.

Men gelieve alles wat de Redactie of de Administratie van dit weekblad betreft te adresseeren aan de Uitgevers Scheltema & Holkema's Boekhandel, Rokin 74-76, Amsterdam, met de toevoeging: „Voor de Redactie” of „voor de Administratie van het Weekblad Buiten”. Duidelijke naam en adresvermelding wordt verzocht ook achter op de foto's.

De uitgevers verzoeken beleefdijk dit blad te noemen als men naar aanleiding van eene advertentie, een aanvraag of een bestelling aan een adverteerder doet.

Tevens gelieve men achter op def oto's duidelijk aan te geven, wat ze voorstellen.

Afzonderlijke nummers: Prijs 40 cts.

Uitgave van SCHELTEMA & HOLKEMA'S BOEKHANDEL
K. Groesbeek & Paul Nijhoff - AMSTERDAM -

DE ANGST, DIE DOODT

door A. M. CHISHOLM.

EERSTE HOOFDSTUK.

DAAR het na zijn werktijd was — als zulk een tijdstip ooit komt in het dagelijksch leven van een hard werkend geneesheer — verloor de spreekkamer van dokter John Mallet om zoo te zeggen iets van haar gewoon streng voorkomen. De gelijste perkamenten aan den muur, getuigend van de geleerdheid van hun eigenaar en van zijn recht om het grootste gedeelte van een doorelkaar geworpen alfabet achter zijn naam te zetten, waren minder indrukwekkend dan op den dag; de rijen boeken waren gezelliger en minder gelijk aan een strenge rechtbank; geheimzinnige, glinsterende toestellen voor het ontdekken van menselijke kwalen, waren niet zoo schrikbaar; en zelfs het geschitter van de netjes gerangschikte instrumenten in het kabinet was nu bijna een vriendelijk knipoogen. Op de schrijftafel van den dokter stonden — heelemaal niet „doktersachtig” — een paar flesschen bier en een open kistje met sigaren. Maar nog veel minder „doktersachtig” was het voorkomen van dokter John Mallet zelf. De dokter was bijzonder groot van gestalte. Hij was in alle opzichtenforsch, en hij scheen een atmosfeer van levenskracht en vitaliteit uit te stralen. Met pantoffels aan zijn voeten, zonder jas, met zijn hemdsmouwen opgerold tot boven de ellebogen van zijn behaarde, gespierde armen, — die een smid alle eer aangedaan zouden hebben — en een kort pijpje geklemd tusschen zijn sterke tanden, luisterde hij naar een stethoscoop, welke rustte tegen den blooten rug van een jongen man, die tot aan het midden ontkleed in het geschitter van het elektrische licht stond. De aldus ontbloote romp voor het onderzoek met

de stethoscoop, stak als een wit marmeren zuil uit boven den afzakkenden band van de broek, en liep uit in een paar breede schouders. Langs deze lijnen was zij sterk gespierd en de spieren trilden een weinig door de lichte zenuwachtige beweging der armen. Boven de schouders zag men een stevigen, krachtig gebouwden hals, en hierop geplaatst was een goed gevormd hoofd met kort geknipt, blond haar. Het gezicht zelf was prettig. Het voorhoofd was meer breed dan hoog, de blauwe oogen waren rustig en scherp onder half neergeslagen oogleden. De jukbeenderen waren fersch, de wangen mager, de mond geestig maar zeer vastberaden. „Spring eens een paar keer op en neer,” beval de dokter, „zonder zijn pijp uit zijn mond te nemen. „Ren flink heen en weer.” De jonge man greep zijn broeksband beschermend beet en gehoorzaamde het bevel van den dokter, tot hij met een hoogen sprong voor den geneesheer bleef staan, die de stethoscoop weer aanlegde en gromde: „Genoeg, Jerry. Trek je hemd maar weer aan.” De ander gehoorzaamde en zonder boord of jas aan te trekken, ging hij op zijn gemak achterover in een diepen leuningstoel liggen. „En?” vroeg hij. De toon was luchtig, maar er klonk toch eenige spanning in. „Gezonder dan ooit. Organisch volkomen in orde.” „Waardoor ben ik dan ondersteboven gevallen?” „Hoe, voor den drommel, weet ik dat?” „Waarvoor ben je anders dokter?” „Voorname-lijk om mijn kost te verdienen. Massa's dingen kunnen de oorzaak zijn van duizelingen. In jouw geval niets van beteekenis. Neem meer lichaamsbeweging.” „Ik ben dus all right?” „Je bent all right — tot nu toe.” „De manier waarop je dat zegt,” merkte de ander op, „wijst op een *reservatio mentalis* in den uitgebreidsten zin des woords.” „Kijk eens, je bent geen kind meer,” zei Mallet. „Je hebt een behoorlijk stel hersens. Je lichaam is een levend voorbeeld van de voordeelen van hygiënisch leven en regelmatige lichaams-oefening. Wanneer je, tegen beter weten in, misbruik hiervan wilt maken, dan moet je dit zelf weten. Ik behoef je niet te vertellen, wat je al weet.” De ander kreeg een kleur, maar knikte. „Dat is waar, Johnny. Het is natuurlijk mijn eigen schuld.” „Zeer zeker,” antwoordde Mallet en vervolgde na een pauze: „Luister naar mij, Jerry! Je kan niet zeggen, dat ik je in de laatste vijf jaar eenigen ongevraagd raad heb gegeven. Nu kom je bij mij als dokter en dat maakt een groot verschil. Het geeft mij een gelegenheid om iets tot je te zeggen en dat zal ik doen. Je zult het drinken moeten laten of geestelijk, lichamelijk en waarschijnlijk letterlijk te gronde gaan.” „Ik heb je zelf dikwijls genoeg „tipsy” gezien, Johnny,” verdedigde Jerry zich. „Dat heb je,” gaf de dokter toe. „Dat was jaren geleden, toen ik een gezond, jong dier was. Nu ben ik even gezond en een even krachtig dier — maar niet zoo jong. Dat ben jij ook niet. In 's hemelsnaam, Jerry, wat bezielt je toch? Je bent van nature een auteur. Je hebt verscheiden mooie boeken geschreven, die goed verkocht worden. Publiek en uitgevers schreeuwen om meer. Gerald Ronan is een veelbelovend schrijver! Je bent organisch kerngezond en je hebt een krachtig lichaam, dat je in staat stelt je hersens flink te doen werken. Je hebt je levenstaak gevonden. Het eenige, dat je te doen staat, is deze taak behoorlijk te volbrengen. Waarom ter wereld doodt je dan je geest en vernietigt je zenuwgestel en maak je je kapot door sterken drank? Waarom, in naam van alles wat rein is en mannelijk en verstandig?” „Johnny,” zei Ronan, „ik apprecieer je preek, maar ik moet schrijven om te leven; en ik kan niet schrijven, tenzij ik drink. Ergo, ik drink om te leven — en zoo staat de zaak.” „Er zal een tijd komen dat je moet ophouden met drinken om te leven,” zei Mallet zeer beslist. „Je praat onzin. De menselijke hersens werken het best zonder kunstmatigen prikkel. Vertel mij eens — wanneer heb je het eerst gevoeld, dat je dit noodig hadt?” „Ik laat me hangen als ik het weet. Het is natuurlijk gaandeweg gekomen. Ik was zenuwachtig — langen tijd achtereen gewerkt en zoo — en het wekte mij op. Het gaf mij nieuwe ideeën.” „Zoo! En nu heb je steeds meer noodig om je op te wekken en nieuwe ideeën te geven?” „Natuurlijk.” „Heb je er trek in?” „Volstrekt niet. Ik gebruik het als brandstof, om zoo te zeggen. Ik neem niet meer dan ik noodig heb.” „Geen enkel menselijk organisme,” constateerde Mallet, „kan alcoholische progressie verdragen, hetzij in naam van litteratuur, van krankzinnigheid of van zenuwen. Een dezer dagen zal je in elkaar zakken en als dat het geval is, ben je hopeloos verloren. Houd ermee op. Een gezond nuchter man kan werk

doen dat door het blijvend goede erin meer waarde heeft dan het schitterende vuurwerk dat het gevolg is van de tijdelijke opwinding van opwekkende middelen." „Klinkt als gezond verstand," gaf Ronan toe. „Maar ik werk nu aan een boek en ik moet het afmaken. Daarna word ik geheel-onthouder." „Je bent een idioot! Waarlijk, Jerry, als je niet ophoudt met drinken, zal je binnenkort voorover op je manuscript vallen en 's morgens gevonden worden met de leege flesch naast je. Lieve hemel! Je zou niet kunnen beletten dat het in de krant komt, zelfs niet met een revolver en een millioen dollars. Mooi artikeltje voor je vrienden en voornamelijk voor je vriendinnen!" X Jerry Ronan kromp ineen alsof zijn vriend hem een slag in het gezicht had gegeven. De scherpe tong van den vroegeren, beroemden spelleider van de Universiteits-Foetbalvereniging, die zijn leermeester en kameraad en mentor was geweest, had eindelijk zijn gevoelige snaar aangeraakt. „Ik zal je raad volgen, Johnny," zei hij. „Laat het boek naar de maan loopen! Als ik niet kan schrijven, kan ik planken sjouwen of zoo iets. Ik zal de stad verlaten en ergens heen gaan waar ik door lichaamsbeweging het kan uitzweeten. Welke plaats zou jij mij aanraden, Johnny om te visschen en te jagen?" „Winota; het is de eenige plaats ter wereld," verklaarde de groote dokter vol geestdrift. „Ik hoop dat het paradijs hierop zal lijken, dat zeg ik je. Ik zal je zeggen wat ik zal doen. Ik zal gauw bij je komen, zoodra ik weg kan uit die lamme stad, en dan zullen wij de baarzen eens onderhanden nemen." Hij sloeg zijn vriend op de dij met een hand, zoo hard als een roeispaan en nog wat breeder, en gromde van woede, toen een schel weerklonk. „Wat is dat? Ik wou maar dat de menschen 's avonds niet ziek werden." Maar degene, die thans binnenkwam, bleek een wederzijdsche bekende te zijn, een zekere Matthew Trench, een universiteitsman zooals zij, maar dien Mallet in die dagen beter had gekend dan bij Ronan het geval was. X Zij hadden in verschillende kringen verkeerd — of, juister gezegd, Trench had tot geen kringetje behoord. Bekend met iedereen, had hij echter met niemand intieme vriendschap gesloten. In studiekringen had men hem beschouwd als een „mislukt wondermensch." Want hoewel hij begaafd was met een buitengewoon geheugen en een vlugheid van geest, welke hem in staat gesteld zouden hebben de hoogste, academische onderscheidingen te bereiken, had hij verkozen in alles te snuffelen en in niets te specialiseeren. Zijn voornaamste eigenschappen waren geweest een dorst naar vreemdsoortige kennis, een groote opmerkingsgave en een verstandelijke ontwikkeling, die met bijna bovennatuurlijke snelheid en juistheid tot gevolgtrekkingen kwam. Hij was tenger van gestalte, ietwat gebogen met doffe, blauwe oogen, die een uitdrukking hadden alsof hun bezitter zich meer bemoeide met datgene, wat achter hem gebeurde, dan met hetgeen hij voor zich zag. X „Heb je in eenige jaren niet gezien," zei Jerry Ronan, terwijl zij elkaar de hand gaven. „Hoe maak je het, mijn jongen? Wat voer jij uit?" „Het is drie jaar geleden," antwoordde Trench. „Ik leef voornamelijk dank zij Mallet. Ik heb tegenwoordig geen geregelde bezigheden." „Matty trachtte zelfs nog in zijn slaap te denken en daar hij die combinatie niet kon volhouden, heeft hij het slapen opgegeven," verklaarde Mallet. „Dat bracht hem naar den kelder. Toen kreeg hij zooals vanzelf spreekt, typhus. Dat krijgt iemand altijd als hij *op* is. Nooit opgelet? Moraal: zorg dat je niet *op* raakt. Nu is hij weer in orde. Loopt iederen dag één straat door — en noemt dat lichaamsbeweging." X Hij haalde minachtend zijn schouders op. Lichaamsbeweging was zijn gezondheids-evangelie en dit predikte hij steeds. „Een glas bier? Steek een sigaar op? Neen? Ook goed; ik geloof niet dat je ze naar waarde zou kunnen schatten." X Maar Trench was blijkbaar gekomen om inlichtingen aangaande het effect op de hersens bij zekere hypothetische kwetsuren van den schedel, welke waanvoorstellingen, verlies van geheugen of dergelijke dingen ten gevolge konden hebben. „Ik ben in de eerste plaats chirurg, geen zenuw-specialist," zei Mallet. „Ik geloof echter dat ik een boek heb, dat je kan helpen. Hier, snuffel er eens in en zie wat je kan vinden. Als je een heel moeilijk woord tegen komt, zal ik je vertellen wat het beteekent." Jerry Ronan grinnikte. Trench's gezicht bleef onbewegelijk. Hij ging met het boek in een stoel zitten. Toen hij klaar was, zette hij het boek weer op zijn plaats, zei goeden avond en vertrok. X „Vreemde kerel," zei Jerry. „Waarvoor moest hij dat van die gebroken schedels weten?" „Weet ik niet. Hij zoekt altijd naar dingen, waar niemand buiten het vak

een cent om geeft. Weet meer van sommige van die dingen dan ik. Er zal een tijd komen dat hij niet meer *kan*. Neemt geen lichaamsbeweging. Ik zal hem, als ik kan, mee naar Winota brengen. Ik geloof niet dat hij ooit in zijn leven een visch heeft gevangen of in een zeilboot heeft gezeten. Ik laat me hangen als ik geloof dat hij, zoo oud als hij is, *eenig* pleziertje heeft gehad." „Breng hem mee, dan zullen wij hem samen eens de bloemetjes laten buiten zetten," zei Jerry luchtig. „En nu — hoe kom ik naar dit „herstellingsoord" en waarheen moet ik gaan als ik daar kom?"

TWEEDE HOOFDSTUK.

X Gelegen aan de kust van de Grand Bay, dicht bij den mond van de Belle River, had in vroegeren tijd Winota zoowel belangrijkheid als eerezucht bezeten. Maar toen de maagdelijke wouden, welke de Belle begrensd, waren omgehakt, begonnen de groote houtvloten evenzeer tot de dingen van het verleden te behooren, als de zwervende buffelkudden in het Westen. Met het verdwijnen daarvan was ook de belangrijkheid van Winota geëindigd. De oude zaagmolens stonden verlaten, als leege gebouwen vol nat zaagsel. Winota vond geen nieuwe industrie om de eerste te vervangen. Andere steden ontstonden, bloeiden en werden groot. Winota minachtte deze parvenu's, bleef eenigen tijd in eenzame waardigheid rondzien en ging ten slotte liggen en viel in slaap. Niettemin bezat zij dingen, waarvoor rijkere en drukkeren plaatsen millioenen zouden willen betalen. Haar straten waren schaduwrijke tunnels van wilde kastanjeboomen en ahornboomen. In de lente was de lucht vervuld van den geur van appelbloesems. En dan ten slotte was er de Grand Bay. Rijk in verhalen en legenden; schoon bij dag en bij nacht; niet verontreinigd door het afval der steden, lag zij aan een zijde van het snel stroomende meer, niet opgelet, bijna vergeten. Als een groote inham van een zoetwater-zee strekte zij zich veertig mijlen ver uit in het binnenland, vol eilandjes en diep ingesneden door kleinere baaien. De mooiste en krachtigste kleinkoppige baars ter wereld school weg te midden der rotsige ondiepten; wilde eenden en zwartkop-eenden broedden in de wilde rijst der moerassen; patrijzen, houtsnippen, konijnen en eenige overgebleven herten vonden een heiligdom op het zandige, weinig bewoonde schiereiland, dat den inham scheidde van het water in het eigenlijke, groote meer. X De atmosfeer van de plaats viel in den smaak van Jerry Ronald. Hij hield van de rustige straten, schaduwrijk, bijna verlaten; van de stevige huizen, meer dan vijftig jaar te voren gebouwd, toen de stad ontstond, toen er grond in overvloed was en kleine voorgevels onbekend waren. Deze overvloedige, vrije tijd der bewoners had tengevolge dat in deze kleine gemeente ieder op de hoogte was van het doen en laten zijner bureu. Vreemden werden hiervan niet verschoond. Binnen vierentwintig uren wist ieder in Winota dat Gerald Ronan, de auteur, in Bayside House logeerde. . . . X Hij was een week in Winota geweest toen hij op een middag, nadat hij zijn brieven uit het loket van het postkantoor had gehaald, plotseling een stap achteruit deed en met kracht tegen een lichaam stiet, dat door die ruwe aanraking wankelde. Terzelfdertijd trof een uitroep van een vrouwenstem zijn verschrikte en vuurroode ooren. Hij draaide zich om en stond tegenover twee jonge dames, maar hij kon niet zeggen met welke hij zoo onverwacht in onzachte aanraking was gekomen. „Ik vraag u vergiffenis," zei hij ootmoedig. „Het was zeer onhandig van mij." X Een van de jonge dames was groot, blond, en dik. En zij keek hem aan met een paar heel mooie, blauwe oogen, die zeer groote belangstelling uitdrukten. „Het is niet de moeite waard ervan te spreken," zei ze. Het tweede meisje ontving zijn verontschuldiging met een koele buiging. Jerry kreeg een verwarden indruk van een ouden strooioed, geplaatst op dik, glimmend, bruin haar, donkere oogen, fijn besneden, gebruinde gelaatstrekken en een tenger, lenig figuurtje, zoo buigzaam als een balein. De donkere oogen ontmoetten de zijne met een afkeurenden blik. Toen keken zij plotseling langs hem heen, of liever *door* hem heen, alsof hij niet bestond. X Jerry voelde zijn ziel verschrompelen tot de afmetingen van een klein wit boontje. Zonder verder excuus te vragen, maakte hij een buiging, deed een stap op zij en baande zich een weg door de wachtende menschen in de vestibule. Bij de deur ging hij op zij om plaats te maken voor een man, die binnenkwam. De ander maakte dezelfde beweging. Een oogenblik dansten zij op belachelijke wijze heen en weer zonder op te schieten.

(Wordt vervolgd).

Foto C. Steenbergh.

HUIZE DOORNBURGH, FRONT.

HUIZE DOORNBURGH BIJ MAARSSSEN.

HOEVEEL schoons is er in het smakeloos tijdperk van de vorige eeuw vernield van het vele dat renaissance en rococo ons in hun sierlijke vormen hebben achtergelaten! Wij zijn „Heemschut” en „Hendrik de Keyser” dankbaar voor hun mooie werk, voor ons en voor het nageslacht te redden, wat er nog aan schoonheid van bouw- en sierkunst den mokerslag ontgaan is. ☼ Zoo roekeloos, zoo onverschillig als in dat beruchte tijdperk zijn wij gelukkig in onzen smaak- en stijlvollen tijd niet meer. Allerlei oudheidkundige vereenigingen en commissies, ja het Rijk zelf beschermen de monumenten van kunst en geschiedenis, wat o.m. aan de voorloopige lijsten dezer monumenten het aanschijn deed geven. ☼ Buiten is nog veel gespaard, dat niet door moderne eischen van verkeer of city-vorming werd verdrongen; daar kan men zich nog verlustigen in de oude huizen uit den tijd van smaak, met het oude waas der eeuwen harmonisch aan de omgeving verbonden. Maar ook daar is veel vernield en verdwenen. De Vechtstreek in 't bijzonder, eertijds omzoomd met lusthoven, is in het begin der vorige eeuw letterlijk geplunderd. Groote buitenplaatsen verdwenen, antiquairs stroopten de gobelins, de betimmeringen, de geschilderde behangsels en de venetiaansche spiegels. Weinige oude vaak vervallen buitenplaatsen, te midden van hun oud geboomte in de stille rust van de verlaten Vecht, bleven onaangeroerd. Enkele daarvan werden in den laatsten tijd gelukkig weer hersteld en verfraaid, dank zij het initiatief van den eigenaar. Daartoe behoort ook „Doornburgh” bij Maarssen. Het is verblijvend, dat de tegenwoordige bezitter van deze oude 17de eeuwsche buitenplaats den ouden luister van dit fraaie buiten met smaak en oordeel hersteld heeft, zoodat dit nog niet lang geleden droevig vervallen buitenverblijf thans met zijn frissche natuurbaksteenkleur, zijn fraai gerestaureerde gevels, spiegelende in de vijvers, de vroolijke windvanen, oprijzend tusschen het geboomte, wederom een der fleurigste plekjes van dit eeuwen-lang beroemd Vechtdorp vormt. ☼ Doornburgh was reeds eenige eeuwen bekend bij de bezoekers der Vechtstreek, want van Utrecht tot Loenen, was geen fraaier, kunstiger en rijker uitgevoerd hek te vinden, zoodat in den laatsten tijd eenzaam stond tusschen het wild groeiend dichte geboomte even voorbij de Vechtkromming, waar het koepletje zoo aardig het dorpsbeeld versiert. Het is dan ook een

kunststuk van smeedwerk. De bewoner, die het deed vervaardigen, een lid van het geslacht De Chaves, wenschte het door het doornmotief van den naam van het buiten te laten spreken. Sierlijk tooien de doornen daarom de krullen van de spijlen van het hek; de fraaie siervazen op imitatievoetstukken worden gedekt door burchtjes (aan de Portugeesche heraldiek ontleend) waaruit doornentakken oprijzen evenals uit de gravenkroon, waarmede het hek gedekt wordt. ☼ Eenzaam stond het hek daar als een herinnering van vroegere dagen van bloei en verdwenen was de oude statige oprijlaan, vervallen was het oude buitenverblijf, in- maar ook uitwendig; de gevel was geheel verknoeid. Het buitenhuis zelf verdween geheel in het dichte verwaarloosde groen van het geboomte. Thans is het buiten weder van een oprijlaan voorzien, het belemmerend uitzicht in het groen weggehakt, en zijn hier en daar aardige doorkijkjes verkregen. Het hek is van al zijn oude verflagen en roest ontdaan, waardoor alle profileeringen weder in hun oude praal te voorschijn zijn gekomen, werk-aamheden, verricht onder de kundige leiding van den heer L. Ringlever, directeur der Eerste Nederl. fabriek van kunstsmeedwerken. ☼ Reeds in de 17de eeuw was Doornburgh een aanzienlijk buiten. Op het kaartje van de heerlijkheid Maarssenveen in 1660, dat in het Jaarboekje van Niftarlake (1920) is gereproduceerd, ziet men duidelijk de toenmalige uitgestrektheid. Het behoorde in de 17de eeuw aan de Weduwe van Willem van Son, den Domheer van Oud-Munster van Utrecht. In 1719, in den tijd dat „de Zegepralende Vecht” het afbeeldde, behoorde het aan den heer Abraham van Romswinkel, een aanzienlijk heer, die het ambt van „geheyme Raad van zijn Koninklijke Maiesteijt van Pruijsen” bekleedde. Men kan op de prent in dit werk de toen zoo bewonderde tuinkunst, met de geliefkoosde 18de eeuwsche geschoren hagen reeds bewonderen. Op 7 October 1723 verkocht hij het buiten aan Jacob de Chaves, eveneens een aanzienlijk heer, afstammeling van het bekende Portugeesch-Joodsch adellijke geslacht (Chaves beteekent sleutel), dat vooral in Engeland bloeide, en hoofdparticipant van de bekende Utrechtsche Provinciale Compagnie. De heer De Chaves wenschte den vrijzomerverblijf bij de daar bloeiende Portugeesch-Joodsche gemeenschap te kunnen aansluiten. ☼ In de koopcedulle van 25 Augustus, voor den secretaris van de heerlijkheid van Maarssenveen gepasseerd, wordt de buitenplaats Doornburgh

Foto C. Steenbergh.

HUIZE DOORNBURGH, ACHTERZIJDE.

beschreven als „gelegen op Goudesteijn in Nieuw Maarsseveen No. 159 met zijn huysinge, stallinge, speelhuijs en verder getimmerte, bepotinge en beplantinge met de laane dien annex, groot of verongeldende voor vier mergen, daar aan de Oostzijde de Plaats Vegt Leven, en aan de Westzijde de Plaats Somersbergen, naast gelegen zijn, nog van een stuk zayland groot of verongeldende voor eene mergen drie honderd roeden gelegen op Diependaal in Nieuw-Maarsseveen”. ☞ Van dezen nieuwen bezitter, den rijken en aanzienlijken Amsterdamsche koopman, kreeg Doornburgh het beroemde hek, ten einde aan de op de Vecht spelevarende collega's den luister van zijn geslacht te doen zien. ☞ In „de Zegepralende Vecht” wordt verwezen naar een dichtstuk op Doornburgh, dat van niemand minder dan van de begaafde dichteres Katharina Lescaille blijkt te zijn, door Vondel, toen zij tien jaar oud was, reeds opgetogen omhelsd om haar fraaie dichtkunst. Zij bezocht 't vermaaklijk Doornburg” in 1690.

„Op welk een aangename wijs
En toon zal u mijn Zangster looven,
Nu ge alle glory streeft te boven,
O Neêrlandsch Tempe! o Paradijs
Der vrucht'bre Vecht! die, opgetoogen,
Uw glans ziet met bewond'rende oogen?

Bedrieg ik mij? of droom ik? neen!
Ik zie, in schijn van nachtegaalen,
De goden in uw boomgaard daalen,
Gelokt door uw bekoorlijkheên,
'k Hoor hen met duizend orgelkeelen,
Uw lof in veldgezangen spelen.

Een zegen rust op uwen grond,
De Lent' schijnt eeuwig hier te groenen,
Versierende u met bloemfestoenen,
Zoo schoon, gelijk de Morgenstond
Treed prachtig blinkend op zijn wagen
Om 't oog der waereld te behaagen.

O Doorneburg! o Landkleinood
Vermaak'lijk boven al uw buuren!
Uw glans zal nijd en tijd verduuren;
Uw roem, zo schoon, zo goed, zo groot,
Gezegend zijn, en nooit verdwijnen.

Zoo bezingt zij in een lang dichtwerk deze „Koningin der daalen”. ☞ Doornburgh blijft onvergetelijk in haar

herinnering na haar vertrek van de gastvrije bewoners, wien zij tot afscheid zingt:

Het (hart) spiegelt zich opnieuw weêr in den zilv'ren vloed
Der schoone Vecht, en blijft met mond en oogen hangen
Aan Doorneburg, van zijn vermaaklijkheên gevangen,
Een hemel scheppende in 't herdenken van dat zoet.
Mijn zangeres, in zo veel wond'ren opgetoogen,
Vind uwe gunst te groot, te klein haar zwak vermoogen,
Om u te danken naar uw waerde.....

(Slot volgt).

Z.

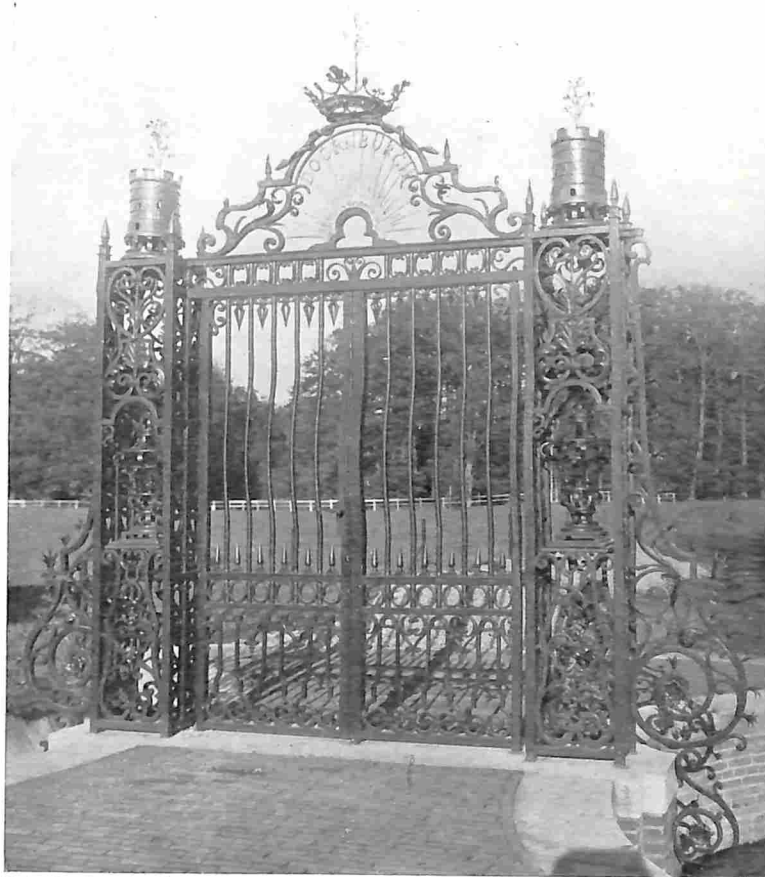

Foto C. Steenbergh.

HET HEK VAN DOORNBURGH.

ALIBAB.

NOG geen kwartier was 't beest in huis, of 't had al „pootjes gegeven,” grif geblaft op de vraag: „hoe spreekt de hond”; vleesch „uit de linkerhand”, verachtelijk geweigerd, en zonder aanloop een fikschen sprong gedaan over Piet's horizontaal gestrekt linkerbeen. Bij elk nieuw kunstje was 't enthousiasme van de omstanders groter geworden; Mimi's wangen gloeiden vurig, kleine Bram raakte door 't dolle heen. Paars zag de jongen! „Zou-ie kunnen apportheeren?” opperde Mimi. Piet ging er dadelijk op in: „Haal m'n pantoffels, brave hond! Zoek de baas z'n sloffen!” „Ben je wijs, vader,” wierp Mimi tegen, „hoe zou 't beest weten, waar jouw sloffen staan! Je moet ze 'm eerst wijzen!” „En hij zoekt ze al!” gilte Bram. „Waarachtig, hij zoekt ze!” Piet sloeg zich uitgelaten op de knieën, terwijl de hond rondspeurde onder 't buffet en het antieke schrijfbureautje. „Zeker stonden de sloffen van z'n oude baas onder 'n kast” fluisterde Mimi. „Eindelijk, in 't haardhoekje, vond het dier Piet's muilen — en apportheerde ze keurig, één voor één!” „Zoete hond! Breng de krant eens aan 't vrouwtje!” bedelde Mimi. Piet protesteerde, bang als hij was, dat een mislukte „kunst” afbreuk doen zou aan 't succes van de vorige — maar terwijl hij betoogde, dat Mimi het te bont maakte met zoo'n buitensporigen eisch, pakte de hond reeds van 't kleine hoektafeltje voorzichtig met zijn lippen het achteloos neergeworpen, slordig gevouwen ochtendblad en bood gracieus de wijduitwaaiende krant zijn nieuwe meesteres aan! Drie, vier koekjes voerde Mimi hem als loon voor zooveel schranderheid! „k Sta werkelijk paf!” zei Piet. „Zoo'n hond die we net in huis hebben! 't Is een beest uit 'n verhaaltje!” „Het is een sprookjeshond”, vond Mimi. „Ali-baba!” juichte Bram opeens, „vader, laten we hem Ali-baba noemen! Alibab! Lieve Alibab! Hij luistert naar me!” „Zoo'n malle naam...” aarzelde Mimi. „Och moeder, je zegt zelf dat 't een sprookjes dier is — hoe-kan-ie-dan een gewone hondennaam hebben! Juist leuk, Alibab!” Bram, niet tot rede te brengen, danste woest om den hond heen. „Zie je wel, mams, hij vindt 't zelf mooi — hij kwispelt immers luidkeels!” „Malle jongen! Nu, als vader 't goedvindt...” „En ik, die nog wel vond, dat ze te veel geld vroegen voor Alibab!” peinsde Piet berouwvol. „Voor 'n gewone Schotsche herder was 't veel — maar voor een wonderdier als dit, is 't een koopje! En hij moet nog waaksch zijn ook! Dat iemand zoo'n beest kwijt wil, 't is me een raadsel!” „Alibab, de ongelooflijk schrandere, bijzonder waaksche hond, bleek buitengewoon taai en sterk te zijn bovendien. Als de menschen van de naburige landhuisjes hem door 't weiland zagen draven met een ketting aan z'n halsband en aan 't eind van de ketting Bram, die zijn tempo regelen moest naar dat van Alibab en noodgedwongen over 't gras hobbelde of hupte als een vreemdsoortigen vogel — spraken ze er schande van! Je eenige jongen toe te vertrouwen aan zoo'n woesteling! „Het duurde drie maanden, eer de overgelukkige eigenaars van Alibab het flauwe vermoeden kregen, dat iemand er toch toe komen kon, zulk een wonderdier kwijt te willen!... Want Alibab,

HET „TIMMERMANSLAANTJE” BIJ DOORNBURGH.

die nu goed gewend was en niet meer aan de ketting hoefde, verried z'n eenige ondeugd: op avontuur gaan. En in den loop van enkele jaren werd „de onkostenrekening van Alibab” een schrikwekkende post! „Alibab zwierf soms door steden ver van huis; Alibab werd „tegen goede beloo-ning” thuisgebracht of was „terug te bekomen tegen ver- goeding van advertentie- en andere kosten”; Alibab kwam ook wel op eigen gelegenheid thuis, als medehonden hem heel erg hadden toegetakeld door hem met vijven tegelijk aan te repareeren. Eén keer liet Alibab zich door vreemden opnemen en verplegen — 't werd een gepeperde rekening, en Piet betaalde, met een zuur gezicht, de gevraagde som, toch blij dat 't beest er weer was! „Eindelijk kwam er een keer, dat Alibab spoorloos verdween — navraag noch advertenties hielpen en 't dagelijks gesprek van moeder en Bram over den verloren kameraad werd steeds hopeloozer. Piet deed er 't zwijgen toe — z'n dierbare spruit maakte al lawijt genoeg!

— doch met weemoed her- dacht hij de vele malen, dat Alibab vroolijk meerennend naast de motorfiets, baasje naar kantoor had gebracht. Op kantoor, waar iedereen dol op 't beest was, lag Alibab dan als een glanzende voe- tenzak van roestbruin bont onder de schrijftafel het koffie-uurtje af te wachten. En nu... Bah! wat waren de wegen ongezellig in je ééntje op zoo'n ronkend machien! „Bram mocht mee naar de bioscoop; fijn, nog laat in den avond door de stad, waar hij anders direct na schooltijd uit wegtrok op de fiets. Een kennis had verteld van de aardige hondenfilm, net iets voor zulke dierenvrienden! En 't programma was „toe- gankelijk voor elken leeftijd!” Bram, met z'n twaalf jaren, vond zich een heele kerel en zat zielstevreden te genieten, tot op het projectieveld de held van het stuk verscheen: een mooie collie, die de krant binnenbracht! Mimi schrok, en naast haar begon de jon- gen onrustig te draaien op z'n stoel — en opeens, daar hadt je 't. Vreemd hoog en hel klonk 't door de stille zaal „Alibab!” En toen de hond op 't doek, toevallig opkeek, nog eens luider: „Alibab!” Mimi hoorde gichelen! „Stil toch jongen — collie's lijken zoo op elkaar!” Maar frappant was 't wel: de Schotsche Herder

daar vóór hen, vertoonde alle kunstjes van Alibab! In 't hooge Noorden speelde de film en woedend bromde Bram: „Alibab in zóó'n kou!” „Hij heeft zulk dik haar,” troostte Mimi. Piet probeerde luid fluisterend uit te leggen dat films heel ergens anders opgenomen werden, dan waar ze heetten te spelen. Doch Bram bleef mokken, en eenmaal buiten, kon 't kind zich niet meer inhouden: „'t was Alibab, 't was toch onze Alibab — en wij krijgen 'm nooit weerom!” Al z'n groot-zijn vergetend, „Piet motorde door de stad en reed bijna tegen een trot- toirband: daar vóór hem, aan een ketting, naast een meneer... Alibab! Geen twijfel mogelijk! Even aarzelde Piet, gedachtig aan de tallooze malen, dat hij een gek figuur geslagen had of ongenoegen kreeg met menschen, die hij sommeerde, halt te houden, tot hij zich overtuigd had, zich vergist te hebben... Doch deze hond was Alibab! Vlak voor de meneer-met-Alibab stopte Piet en viel met de deur in huis: „Mag ik u vragen, hoe u aan mijn hond komt?” „Mag ik u vragen uit uw oogen te kijken?” was 't niet

zeer vriendelijk gegeven antwoord. „Dit is mijn eigen hond, en wie hem per se aaien wil, neemt de gevolgen voor zijn rekening!” Maar Piet had zich reeds over den hond gebogen en Alibab, die hem onmiddellijk herkende, wreef zachtjes jankend zijn smallen kop tegen Piet's broek. „Ziet u wel?” zei Piet triomfantelijk. „Och meneer, ik heb dit dier drie maanden geleden gekocht en nooit los laten lopen,” snauwde de vreemde, „hoe haalt u 't in uw hoofd, dat het uw hond kan wezen!” En of Piet betoogde, dat Alibab een half jaar geleden weggelopen en waarschijnlijk ergens opgevangen was... dat hij, Piet, aan den pseudo-baas alle door deze gemaakte kosten wilde vergoeden... niets hielp. Tot ze eindelijk met z'n beiden de dichtstbijzijnde politiepost binnenstapten — Piet wilde zijn Alibab thuisbrengen! ☼ Op verzoek van den inspecteur werden Alibab's ketenen geslaakt. „Kunt u bewijzen, dat de hond van U is?”

„Natuurlijk!” Piet zag aan 't einde van het lange lokaal een deuropening, posteerde zich daarin, strekte 't rechter been horizontaal, en nog éér het bevel „Alibab, hup!” uitgeklonken had, was de hond met een paar sprongen gendard en „nam” de hindernis op schitterende wijze! Als van ouds snuffelde hij daarna aan Piet's vestzakje, waarin een snoeperijtje behoorde te zijn als belooning voor 't kunstje! Het slot was dat de pseudo-baas, woedend over de ontrouw van 't hondebeest, dat hij drie maanden gekoesterd had, van geen vergoeding weten wilde, doch halsband en ketting (nieuw gekocht!) meenam en Piet Alibab overliet. Een agent gaf gediensig een riempje en zoo trok Piet met 't verloren schaap naar kantoor. Wat zou Mimi vanavond opkijken... ☼ Mimi lachte in zichzelf om de beleefdheid, waarmee de conducteur een „tweede dames” voor haar had opengerukt. Ze zag er ook snoezig uit in haar zacht rose jurk, met een grooten hoed van dezelfde tint op 't donkere kopje. Dat geestige korte zomerjasje kleepte haar uitstekend; niemand zou vermoeden dat ze al een zoon van ruim twaalf jaar had! Smetteloos witte glacétjes droeg Mimi en fijne zijden kousen; ze verheugde zich op 't mooie dagje! Piet en Bram hadden hun twaalf uurtje mee en zouden samen in stad eten, zoodat mama gevolg had kunnen geven aan de uitnoodiging van haar oude,

schatrijke getrouwde kostschoolvriendin, die, uit Indië over, met haar man in Amsterdam logeerde, vóór zij naar Zwitserland trok. Onmogelijk konden ze Mimi bezoeken — hadden aan de lunch zelf nog gasten en waren doodop van al die visites in 'n tijdsbestek van eenige dagen — maar ze hielden met kunst- en vliegwerk dit middagje voor Mimi open, die moest komen theedrinken en dineeren, de snoes! Weesperpoort stapte Mimi uit — zalig weer om te wandelen naar 't Amstelhotel! Hoe zou ze haar vriendin vinden? Indië maakt vrouwen vroeg oud... ☼ Mimi was een spontaan persoonkje: haar kreten, toen zij vóór zich uit zag lopen... Alibab — mager en vreeselijk vuil, maar toch Alibab! — trokken de aandacht! Huilend en lachend omarmde Mimi het groezelige dier: „Wat zal Bram gelukkig zijn!” Een dikke schommelmoeke, geroerd, omdat 't haar

denken deed aan haar „Jentje met se duifjes”, bood gediensig een touwtje aan: „dan ken uwes het beest fêsthauwe.” En zoo, met modderige Alibab aan een touwtje, toog Mimi een winkel binnen waar zij haar vriendin kon opbellen, die niet begrijpen wilde, dat Mimi zoo onwijs was, het modderige dier onmiddellijk naar huis wilde brengen, inplaats van 't ergens in bewaring te geven... „en de kans te loopen dat dier waar Bram zoo om getreurd heeft, weer te verspelen,” pleitte Mimi. Het was een verloren zaak: in vijf minuten was de oude vriendschap totaal op de flesch... ☼ In de derde klasse coupé, naast 't vrouwtje, dat hem vleiend „lieve jongen” noemde, legde Alibab trouwhartig zijn modderpoot op vrouwtjes mat-rose gewaad!.. ☼ Terwijl Piet, met Bram op de duo, huiswaarts keerde, brak, het dunne riempje en holde Alibab den motor vooruit, naar huis! Piet matigde vaart — Mimi zou er al zijn en de hond kon haar verrassen! En glunder kwamen vader en zoon aan 't hekje... Wat was dat? Sloeg Moeder Alibab?! Hondengillen, vrouwengillen, schervengerinkel! — Alibab was bezig het modderige „jongetje” te leeren, hoe hij over indringers dacht!... ☼ Den volgenden morgen belde Piet van kantoor de politie te Amsterdam op, meldend, hoe zijn vrouw ter goeder trouw een hond had... „gegapt,” zooals Bram smakelijk zei! Doch noch deze kennisgeving, noch een advertentie hadden 't gewenschte resultaat — de vreemde hond werd niet opgeëischt. Verbitterde hondengevechten waren aan de orde van den dag, tot het jongetje z'n fatsoen hield en pap van zich maken liet onder een auto. En Alibab weer het eenige, geliefkoosde en bewonderde troetelkind werd, zijn volkje vreugde gevend, zelf aarts-vergenoegd!.. ☼ Tot op een goeden keer... Nee, dát wordt vervelend!

JO DAEMEN.

Foto C. Steenberghe.

DE HOOFDINGANG VAN HUIZE DOORNBURGH.

NOG EENS „PEPERSTRATEN”.

NAARDEN had kort geleden een 1ste, 2de, 3de en 4de Peperstraat. Toen onlangs enkele straten herdoopt werden, heeft men van die vierledige één Peperstraat gemaakt. „Vanwaar de naam?” vraagt Carmelita in Buiten van 6 December j.l. Zou het antwoord, aldaar gegeven, niet wat ver gezocht zijn? In „Amsterdam” door Joannes Aurelius staat op pag. 75 te lezen: „Aan kostelijke koopmanschappen herinneren ons de Foeliestraat en Peperstraat. Tusschen deze beide straten had in de eerste helft der 17de eeuw de O.I. Compagnie hare werven en pakhuizen. Daar werden niet alleen de foelie en peper, maar al de schatten van het Oosten opgestapeld, de kostbare specerijen, die toen de grofste winsten opleverden enz.” — In een ouden gevelsteen te Naarden staan nog altijd een paar koffiebelen als herinnering aan een tijd toen ook hier „schatten uit het Oosten opgestapeld waren.” Enkele groote koopmanshuizen met er achter gelegen pakhuizen herinneren voorts aan die koopmannij. Zou ook de Naardensche Peper (pars pro toto) straat niet haar naam ontleenen aan den handel in specerijen, onder welke de Peper een eerste plaats

innam? Immers, zooals het bekende grafschrift der drie P's van het aanzienlijk handelsgeslacht Vöhlin in de St. Annakerk te Augsburg zegt: Piper Peperit Pecuniam enz. of „Peper gaf geld” en wat daar verder volgt.

F. W. DRIJVER.

AKELEIEN.

AKELEIEN behooren tot de heerlijkste planten voor den bloementuin. Haar verschijning is een en al bekoorlijkheid van kleur, houding en vorm. Weinig bloemen zijn zóó fijn gebouwd en worden op zóó bevallige wijze door fijne stengels gedragen als de gespoorde bloemklokjes dezer kruidachtige planten. Er bestaan tal van soorten van Akeleien in Midden- en Zuid-Europa, in Japan, in Noord- en Zuid-Amerika, en ook in onsland is het geslacht vertegenwoordigd, en wel met *Aquilegia vulgaris* L., die een enkele maal in bosschen en op beschaduwde plaatsen wordt aangetroffen. Het vinden van een Akelei, met hare groote, overhangende, blauwe of violette bloemen, is altijd een prettige vondst, wijl zij behoort tot de kleinodiën onzer flora. 't Is evenwel nog de vraag, of ze voor ons land wel een echte inlandsche plant is, en of ze niet veeleer als een verwilderde, uit Midden-Europa hier ingeburgerde, plant is te beschouwen. In elk geval behoort zij in onze flora tot de vrij zeldzaam voorkomende planten.

☞ Het bewonderen van mooie planten in tuinen is een waar genot. Maar hebt ge wel eens de vreugde ervaren een veelbewonderde bloem in haar eigen, vrije, natuurlijke omgeving te aanschouwen, en de aangename verrassing beleefd van een onvoorziene ontmoeting in de vrije natuur van een plant, die men als tuinplant met toewijding verzorgde? Levendig staat mij voor den geest hoe ik Akeleien zag in een heerlijk bosch tusschen Wilderswil en Lauterbrunnen in Zwitserland. Hooge sparren en loofboomen tooverden koelte en een zacht getemperd licht tusschen hunne stammen en op den bodem. Men wordt vervuld van een plechtig, eerbiedig gevoel als men in zoo'n heiligdom der schepping binnentreedt. De bodem ligt bezaaid met reusachtige steenblokken, die er wellicht reeds duizenden jaren liggen. En schier elke steen draagt een geheele flora van verschillende mossoorten, smaragd-groene, bronsgroene, grijs- en donkergroene, en verschillende andere planten. Klimopraken kruipen er tastend tegenop. Daartusschen, nabij en verre en tegen de hellingen van den berg, rijzen overal donkere, forsche, zwaarbekorste en gegroefde boomstammen op, uit een wirwar van steenen en groen. Want de bodem gaat schuil onder een veelsoortig plantenkleed; overal groeien planten, soms geheele kolonies van een of enkele soorten, waartusschen andere verspreid voorkomen, zooals *Lilium Martagon* L., *Actaea spicata* L., *Asperula taurina* L., *Sanicula europaea* L., *Torilis Anthriscus* Gmel., *Aconitum Vulparia* Reichb., *Veronica urticaefolia* Jacq., waarnevens ook karakteristieke Orchideeën, als *Cephalanthera Xiphophylla* Reichb., *Listera ovata* R. Br., *Neottia Nidus avis* Rich., enz. Daar, dicht bij de Martagon-lemies, zag ik Akeleien, zóó frisch, zóó vol van bloemen, als men ze in tuinen zelden te zien krijgt. Het waren exemplaren van de *Aquilegia vulgaris*, en ze stonden daar in het geluidloze, schemerlichte bosch, roerloos en ongerept

als in droomen verzonken. Hoog schoten de fijne vertakte stengels uit een weelde van groen omhoog, dragend naar al e zijden een schittering van bevallig overneigende, violette, gespoorde bloempjes. Toen heb ik de schoonheid der Akeleien diep doorvoeld als kind van het stille, ongerepte woud, waarin de sagen en sprookjes geboren worden. Ik zou ieder wel willen aanraden, die bosch bezit, op daarvoor geschikte plaatsen, d.w.z. waar de boomen niet te dicht open staan, en er voldoende ruimte op voedzamen bodem beschikbaar is, Akeleien te planten. Ook in luchtige heesterboschjes in tuinen kan men haar geste van groei en bloei in de vrije natuur imiteeren, zooals dit met het Vingerhoedskruid ook wel gedaan wordt. Maar ze wenschen meer licht dan deze, en daarom zoek men voor de Akeleien de open plaatsen tusschen het houtgewas op. ☞ Behalve van *Aquilegia vulgaris*, zooals die in het wild groeit, kan men gebruik maken van vele in de cultuur voorkomende natuurlijke en gekweekte variëteiten en bastaarden in verschillende kleuren en vormen, met witte, blauwe, purperen, gestreepte en gerande, ook met

gevulde bloemen. Nauw aan *A. vulgaris* verwant is o.a. de *A. atrata* Koch. met donker purperkleurige bloemen; de var. *caucasica* bezit groote, bleekviolette bloemen, terwijl bij de var. *Witmanniana* de kroonblaadjes wit zijn. Dan is er de var. *grandiflora alba* met groote witte bloemen, de var. *formosa* met roseroode bloemen, enz. Er zijn ook var. van de *A. vulgaris* met gevulde bloemen, zooals de var. *flore pleno*, waarvan de bloemblaadjes vermeerderd zijn en met hunne sporen als peperhuisjes in elkander gestroven zitten. Onder hare geschoordvormen is ook een gevulde verscheidenheid, waaraan, heel merkwaardig, de gespoorde bloemblaadjes geheel ontbreken, en alle bloemblaadjes er als de kelkblaadjes, welke een spoor missen, uitzien, en waardoor de bloempjes een rozetvorm hebben verkregen, waarmede ze ten eenenmale van het type der Akeleien afwijken. ☞ Naast de *Aquilegia vulgaris* verdient genoemd te worden *A. sibirica* Lam. uit Siberië en het Amoergebied, die voorkomt in verschillende kleuren: rose, wijnrood, lilablauw, ook met dubbele kleuren. Ook hiervan bestaan gevuldbloemige verscheidenheden met opgerichte bloemkroonblaadjes sterk zijn toegenomen. De bloei valt in

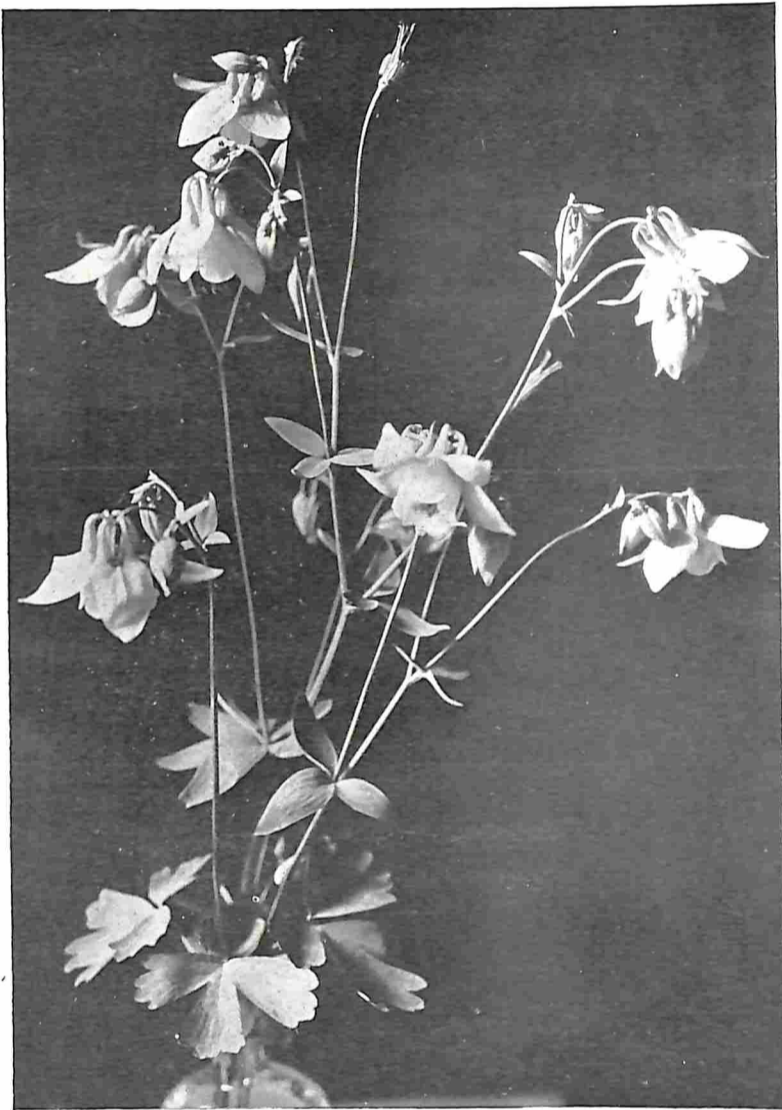

Foto C. Steenbergh.

AKELEIEN.

EEN DUBBELKLEURIGE (WIT MET BLAUW) VARIËTEIT.

de maanden Mei en Juni. Terzelfder tijd bloeit ook de *A. glandulosa* Fisch. met blauwe bloemen en binnenwaarts gekromde sporen. *A. alpina* L. wordt pl.m. 30 c.M. hoog en bloeit in Juli, Augustus. De bloemen van deze soort zijn meestal blauw, soms wit of bleekrood. *A. coerulea* James is een Noord-Amerikaansche soort, bloeiend in Mei—Juni. De bloemen zijn wit of wit met blauw; de var. *alba* is zuiver wit, terwijl bij de var. *haylodgensis*, een bastaardvorm, de kroonblaadjes helder geel zijn, fraai uitkomend tegen de bleekblauwe kelkblaadjes. Bij de var. *flore pleno* zijn de witte bloemkroonblaadjes toegenomen, mooi afstekend tegen de blauwe kelkblaadjes. ☞ Een heel aparte verschijning is *A. flabellata* Sieb. en Zucc., een soort uit Japan met blauwgroen loof en blauwe, licht wijnroode of witte bloemen, welke gekromde sporen hebben. Zeer mooi is de dwergachtige variëteit *nana alba*, met zuiver witte bloemen, welke zeer mildbloeiend is. ☞ Een der schoonste en opvallendste Aquilegiasoorten is *A. chrysantha* A. Gray, de Goud-Akelei, welke uit het verre Westen van N. Amerika stamt, en hier tot de gevoeliger soorten behoort. Het is een

plant met fijner loof, fijnere stengels en groote, lang-gespoorde, goud-gele bloemen, die niet nikkend zijn, doch een opgerichte houding hebben. De slanke sporen zijn gestrekt en lichtelijk sierlijk naar buiten omgebogen. Ze bloeit van Juni tot Augustus. Ook van deze soort komen meerdere bastaardvormen voor, zooals *A. chrysantha bicolor*, met scharlaken-roode, gespoorde kelk-, en gele kroonblaadjes. *A. Skinneri* Hook- is een rood-gele soort met hangende bloemen, kleiner, maar ook hoogst sierlijk, uit Guatemala herkomstig. ☞ Hoe plant ik nu deze soorten het beste aan, d.w.z. hoe bereik ik er het meeste effect mede in den tuin? In de eerste plaats moet men niet alleen op de bloemen, maar ook op de eigenschappen van het loof letten. Dat is drietallig- of dubbel drietallig samengesteld, soms driespletig; de kleur is groen tot blauwgroen, al naar de soort of verscheidenheid. Heel mooi kan men de verscheidenheden, ontstaan uit *A. vulgaris* x *haylodgensis*, welke krachtig van ontwikkeling zijn en opgerichte groote bloemen in diverse kleuren dragen, aanplanten met *Thalictrums*. Het blad der *Thalictrums* welke, evenals de *Aquilegia's* tot de familie der *Ranunculaceae*, behooren, sluit in vorm en kleur uitnemend bij dat der Akeleien aan, en in samenplanting geven ze een luchtige vegetatie en fijn kleurspel. ☞ De vroegst bloeiende soorten, zooals *A. flabellata*, *A. coerulea*, *A. Helenae*, *A. vulgaris* en bastaardvormen van deze, welke alle hangende bloemen bezitten, kunnen uitnemend in voorjaarsborders gebruikt worden, in samenstelling met *Irissen*, *Heuchera's*, *Primula's* en andere vaste planten. Ook los verspreid, tusschen Varens, maken de enkelbloemige Akeleien een liefelijk effect. ☞ De *A. chrysantha* en hare bastaardvormen (*A. haylodgensis*) kunnen op gelukkige wijze samen geplant worden met Ridder-sporen. Tusschen de statige blauwe bloeiwijzen dezer laatste wiegelen dan de fijne, goudkleurige of veelkleurige, langgespoorde, vlinderachtige bloemen der Akeleien en geven een verrukkelijk vormen- en kleurspel te genieten. ☞ Groeien de *Aquilegia vulgaris* en verwante vormen met succes in lichte schaduw, zij groeien en bloeien even goed in de volle zon. De Amerikaansche soorten moeten zelfs volop zon genieten om krachtig zich te kunnen ontwikkelen en te bloeien. Alle houden tevens van een voedzamen, stevigen bodem, en haar uithoudingsvermogen tegen droogte is zeer groot. Toch, om weelderig zich te kunnen ontplooiën, moeten de planten, al kunnen ze tijdelijk groote droogte verdragen, over voldoende vochtigheid in den grond kunnen beschikken terwijl zij ook voor bemesting zich zeer dankbaar betoonen. ☞ Door een oordeelkundige keuze van soorten, kan men vrijwel den geheelen zomer door van de edele Akelei-bloemen genieten, te beginnen met de *A. flabellata* en *coerulea*-vormen, welke reeds tegen het eind van April beginnen te bloeien, en zoo vervolgens met de verscheidenheden van *A. vulgaris* en de hybriden van deze, ontstaan door kruising met *A. haylodgensis*, kan men besluiten met de *A. chrysantha*, die tot in Augustus hare fijne bloemen ontplooit. En het mooiste is: men kan ze overal aanplanten, in lichte schaduw, op zonnige plaatsen, op rabatten, in borders, tusschen heesters, enz.; overal trekken ze de aandacht, boeien ze u en beheerschen ze de omgeving door haar edel vormen- en kleurspel. ☞ Geen wonder dat ze, ook als snijbloemen, tot de gezochte en veel gekweekte planten behooren! Op bladz. 8 is een mooie variëteit er van afgebeeld.

A. J. VAN LAREN.

Foto de Bruyn.

EEN SPROKE-LAND, IN DE GROOTE OASE BIJ NEFTA.

EEN SPROKE-LAND.

DE DJERID (ZUID-TUNISIË)

TOEN wij, nu bijna 35 jaren geleden, voor het eerst de Djerid bezochten, was die reis een heele onderneming. Te Biskra — toen terminus van den trein — werd eene karavaan gevormd en meer dan 14 dagen had men noodig om over Touggourt en door de zandduinen van Ones-Sonf de Djerid te bereiken. Thans komt men in een etmaal van Tunis in Toreur. De reis Tunis-Sfax duurt ongeveer 8 uren en uit Sfax brengt een vrij geriefelijke nachttrein u in ruim 12 uren in de hoofdstad van de Djerid. En dit jaar voor het eerst hebben de autos-chenille van Citroën den afstand, die Toreur van Touggourt scheidt, in ongeveer vier dagen afgelegd. Dit alles is niet gegaan zonder offers aan de lokale kleur, en de zwermen toeristen, die de Compagnie Générale Transatlantique af en toe over het land loslaat, verhoogen niet het pittoreske van de streek en de stemming van den ernstigen pelgrim. ☞ De aviateur, die op 10.000 M. boven de Djerid zou vliegen, zou een landschap van schematischen eenvoud ontwaren: helder wit, omzoomd door grijs, de chotts; geel wit, de woestijn en eindelijk 4 of 5 donker groene vlekken, de oasis. ☞ Ontelbare malen sedert Plinius, werden die oasis beschreven en haar weelderige vruchtbaarheid, haar ondoordringbaar groen en de haast paradoxale overvloed van water hebben menige uitgelezen bladzijde

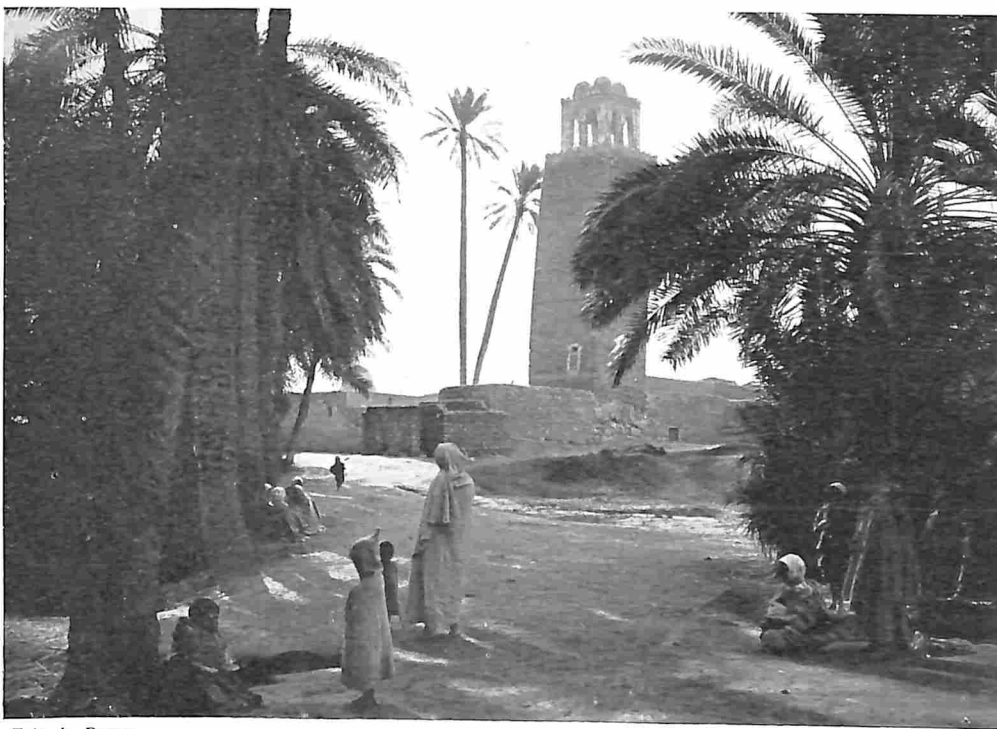

Foto de Bruyn.

EEN SPROKE-LAND, EL ONDIANE.

geïnspireerd. Er is geen toerist, die niet genoten heeft van het lichtspel door de palmen, dat de dadelrossen omtoovert in het zuiverste amber, dat de opengebarsten granaten als robijnen doet schitteren en dat komt wegsterven op den bodem waar bloemen en groenten zich dooreen mengen als in een horen van overvloed. ☞ Toreur, de administratieve hoofdstad, bezit ook de grootste oasis: ruim 900 hectaren in den vorm van een uitgespreide burnous. Gemakkelijk toegankelijk, noodigt zij uit tot wandelen en dwalen, en bij het schijnbaar eentonige van het landschap maken de verscheidenheid van details en de feeërie van het licht daarvan eene verrukking zonder eind. O! het bekoorlijke voetpad langs de Oned Saboun, van Gharamane tot aan den ksibatuin en dat van Abbès, dat aan iedere bocht een nieuw verrassend en verrukkelijk beeld brengt; en de weg naar de Berka, tintelend van leven en van gouden stof! ☞ Ten O. van Toreur omzoomt El Ondiane, met zijn 50 bronnen, den voet van een rotsachtigen heuvel en meerdere dorpen, minder miserabel dan Toreur, brengen afwisseling in het sombere groen der palm-boschen.

(Slot volgt). ^{TUADIS} D. B.

Oude Drentsche gebruiken.

SINT STEFFEN.

GEVOEL voor de natuur was ontegenzeggelijk 'n karaktertrek van onze Germaansche voorouders, de natuur, zooals zij zich voordeed als 'n liefelijke, wanneer heldere lichtstralen neerschooten uit 'n blauwen hemel, of als 'n geweldige, woedend in storm en onweer. Met eerbied, schrik en huivering zag men tot haar op. Zij kon zacht zijn, maar ook hard en koud. En hun goden? Hoe vreeselijk konden ze woeden in hun toorn, en hoe ontzagwekkend waren ze in den strijd; des te bekoorlijker bloeit de Lentemythe op dezen donkeren achtergrond. Op den zen Kerstdag komen in 't zuidoosten van Drente, o.a. te Emmen, langs de boerenwoningen nog enkele kinderen, — enkele, want 't gebruik slijt af. — Zij treden binnen en bieden den veehouders een bosje hooi aan met de woorden: „Ik steffen jouw koe.” 't Gebeurt ook wel, dat jongelieden op dien dag optochten houden te paard door omliggende dorpen. Wanneer men ze ziet aankomen, wordt er geroepen: „Daar zijn de St. Steffen-rijders!” en ze worden vriendelijk ontvangen. Ook in Gelderland, in den omtrek van Deventer, heeft deze gewoonte, hoewel dan verre van algemeen, stand gehouden. Te middernacht 25/26 December heeft er iets geheimzinnigs plaats. Wie op dat uur op de deel verschijnt, zal getuige zijn van 'n wonderlijk tooneel. Zie, het vee staat los in den stal. Geen kettinggerammel rinkelt om de stalpalen. Heeft men 't dan niet vastgebonden? Twijfel er niet aan. Het is druk aan 't vreten. Zoek niet naar hem of haar, die 't voedert, 't zou te vergeefs zijn. En gelooft men 't niet, doet men onderzoek naar de waarheid, en merkt men niets, dan zeggen de halstarrig geloovigen met 'n meerderheids-glimlach: „Geen wonder, men heeft den goeden tijd laten voorbijgaan.” Lang voor het Christelijk kerstfeest, in de schemering der tijden, vierden onze voorouders hun feest van den winterzonestand of het midwinterfeest. Dan werd de overwinning van 't licht op de duisternis gevierd. Niet zonder moeite en zwaren strijd was zij op de booze geesten behaald,

en daarom diende er geofferd te worden, rijk en dankbaar. Ook hadden er optochten plaats. Wellicht om den tocht zelden op z'n zegepralende rit door de lucht, voor te stellen. Op een dier dagen werd ook het vee los gemaakt in den stal en gevoerd in tegenwoordigheid der bureu, om zegen te verwerven. Dit laatste is waarschijnlijk de oorsprong van bovengenoemde gebruiken op St. Stefanus. St. Stefanus is de oude Wodan. Toen de Germanen tot de kerk werden gebracht, namen men hen wel doopen, maar ze lieten zich hun feesten niet ontnemen. De kerk zorgde voor 'n compromis. De feesten bleven, maar de personen verwisselden. Wodan moest 't veld ruimen voor St. Stefanus. In den winter reed Wodan op z'n wit ros over de met sneeuw bedekte velden. Men heeft den oppersten heerscher in het Walhalla uit den zadel gelicht, en er den heiligen Nicolaas opgebeurd. Sinds rijdt deze met z'n zwarten knecht op het Wodans-pad, en schenkt gaven aan alle goede Christenkinderen. Zoo hebben de oude gebruiken 'n gewijd karakter gekregen.

H. HOVING.

ALS DE VRIJHEID WENKT

door

H. E. KUYLMAN.

ALSOF uit den rechten zeeoever een voorwereldlijk monster met één hap van zijne sterke kaken een stuk had gebeten, zoo sprong de baai met gave ronding in het land, waarvan de vruchtbaarheid zich toonde door weelderig gras en dichtgroeijende klaver. ☞ In dezelfde ronding van de halve maan groeide aan weerszijden der baai het onverwoestbare riet en drong, waar de oevers zich verwijden vooruit in zee, zoodat langzamerhand een cirkel werd getrokken met een vijver van kalm deinend water in 't midden. ☞ Te midden van dezen vijver bevond zich een zandplaat, die bij eb haar gerimpeld oppervlak boven water stak en bij vloed haar tegenwoordigheid verried door de lichtere kleur van het water boven haar. ☞ In het riet woonde de stem der zee, die nimmer zweeg. Daar huisde ook de stormgod, die in woede ontstoken, zijn bulderende stem over de golven joeg, zoodat deze huizenhoog zich verheffend, met schuimende rollers op den oever braken en

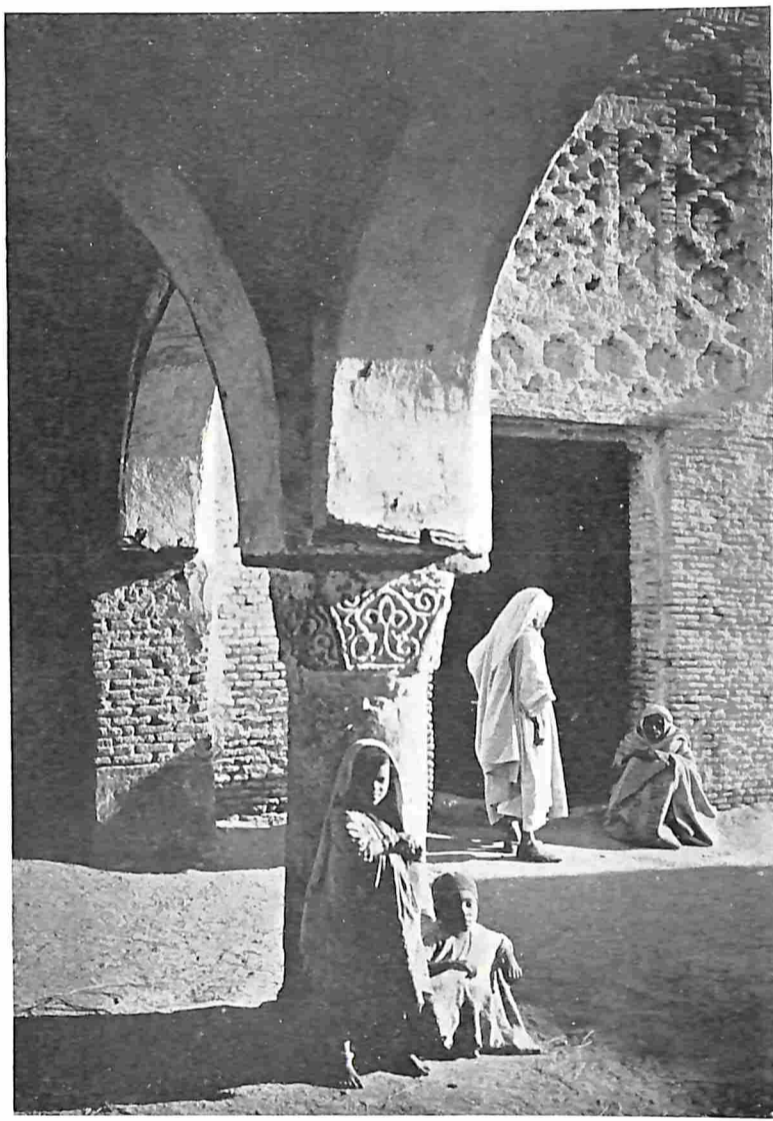

Foto de Bruyn.

EEN SPROKE-LAND. STRAATHOEKJE TE TOREUR.

kokend en bruisend terugrolden om, opzweepend, als nieuwe golven kwamen aanstormen, als een lawine van ziedend modderig water neer te donderen op het lage land om daar te sterven in het lange, sluike gras. ☞ Dan zong het riet zijn geweldigen stormzang, terwijl de stengels met de zware pluimen in rythmische cadans bogen en rezen, in lange zwaaiing op en neer met de deining van den golfslag. En na den storm geleek de rietvijver wel op een slagveld met neergesmaakte krijgers; dan zag men den weg waar de stormgod zijn strijdwagen doorheen gejaagd had en waar het maaiende zwaard zich een baan had gebroken. ☞ Maar onverwoestbaar, immer groeiend, richtten de stengels zich altijd weer op en onoverwinnelijk stonden de halmen aaneengeschaard en vingen bij het ondergaan der zon het avondrood in hun glad gepolijste schachten, zoodat heel de rietvijver in vlammen scheen te staan. . . . . ☞ Vlak achter elkander, het vrouwtje met de snob op den stuit van het mannetje rustend, vliegen de bergeenden laag over het water, nu en dan met hunne krachtige wieden de golven be-roerend. Gestadig de vleugels in gelijk tempo bewegend

Foto de Bruyn.

EEN SPROKE-LAND: AAN DE RIVIER BIJ TOREUR.

trekken zij voort, den blik vooruit gericht, in rechte lijn, zich niet storend aan soortgenoot of meeuw, die zich op de kalme zee laten dobberen. In hun oog brandt de onrust, het verlangen naar huis; in hun ziel zingt de lente, die hen op de wieden dreef om toch te gaan naar het land hunner geboorte; in hun vleugels groeit de kracht, nu van verre tot hen komt de zang van het eeuwig ruischende riet en de geur van de heidevelden en dennensbosschen, en sneller en sneller reppen zij zich, nu de herinnering aan het Vaderland hun verlangen doet worden tot een brandend begeeren om het einddoel der reis eindelijk te bereiken. ☼ En dan vliegen zij langs de uitmonding der beek, en wuivend groeten zij haar als een oude bekende; nu trekken zij langs het strand met den hoogen berm en een juichkreet wordt gesmoord in hun strot als zij zien, hoe in „de zeven boompjes” de lente zich genesteld heeft; maar nog trekken zij verder over weilanden met weelderig bloeiende dotters, over hagen waar de elzenkatjes met hun gouden stuifsel zich laten weerspiegelen in het zilveren beekje en dan plotseling remmen zij de vleugels, zeilen met breedden zwaai over de wuivende rietpluimen en glijden op het watervlak, zoodat in lange deining en onder ruischend gezucht het golvend water de rietstengels beroert en heel de vijver weet, dat zij zijn weergekomen. . . . ☼ Op de zandbank in den rietvijver rusten de bergeenden. Zij slapen hunne moeheid weg. Den glanzenden hals hebben zij in de nekholte gevlijd en het zachte schouderdons beschermt den achterwaarts gebogen kop tegen de nachtelijke koude. Niets verstoort de stilte, alleen het kabbelen van het tusschen het riet deinende water paart zich aan het gezang van de ruischende stengels en niets beweegt zich verder. ☼ Ja, toch, ginds wijken de halmen, buigen zich dieper, rijzen weer op en toch kan 't de wind niet zijn, die in hun pluimen stoeit. Dan trilt het watervlak, als ware geruischloos een onzichtbare steen er in geworpen, kringelt het water uiteen en vervloeit kabbellend tegen de zandbank, waar de eenden rusten. ☼ En dan weer een beroering in het riet, geluidlooze beweging alsof geestenhanden over de halmen strijken. En plotseling verschijnt, waar het rietveld ophoudt en het water begint, een wreede, stompe kop met korte oortjes en scherp doordringende oogjes en begeerig kijkt de bunzing naar de twee rustende gestalten. Omzichtig beweegt hij zijn lenig lijf door de stengels, laat zich dan in het water zakken, duikt onder, verschijnt een eind verder weer en zwemt dan omzichtig naar de zandplaat. Als hij op den glooienden kant uit het water komt, schudt hij zich niet eerst het nat van de huid, doch sluipt onhoorbaar verder, steeds de wreede, koude oogen, waarin de hebzucht gloeit, op de eenden gericht. En zoo stil ligt de natuur, dat 't schijnt of ook zij vol bevende aandacht wacht op het drama, dat hier zal worden afgespeeld. ☼ Nu ligt de bunzing stil, neergedrukt op den bodem en 't is alsof de golvende voren in het zand zijn lange gestalte heeft opgelost en, of niets anders dan de twee eenden zich op de zandplaat

bevinden. Onzichtbaar, onmerkbaar kruipt de roover nader, beweging is niet waar te nemen en toch, als men een oogwenk niet naar hem kijkt, is hij dichters zijn doel genaderd. De haarpuntjes glanzen in het maanlicht, phosphoriseerend licht straalt uit zijn oogen en nu kromt zich de rug, spant zich elke pees en spier, want hij is tot zijn nooit falenden sprong gereed. Zooals een tijger doet voor hij zijn sprong waagt, beweegt de bunzing het achterlijf en juist, als hij zich zal opwerpen met de kracht van een gespannen veer, klinkt de schelle kef van een steenuiltje vlak boven zijn kop, doet hem even schrikken, wekt tegelijkertijd de eenden, die, vóór de roover zich hersteld heeft, reeds de lucht in zijn, den bunzing teleurgesteld achterlatend. In volle zee dalen de eenden neer, terwijl de bruine roover door de halmen glijdt om zich naar zijn schuilplaats in de sleedoornhaag te begeven. Voor hij het rietveld zal uitsluipen, trillen even de neusvleugels, lichten de oogen en zonder een oogwenk te weifelen schiet hij als een pijl vooruit en werpt zich op den haas, die verzoet op het zout, dat de zee aan de rietstengels achterlaat, zijn nachtelijke tocht met zijn leven moet betalen. Een siddering vaart door de eenden, als zij den doodscreet hooren, die schrijnend de stilte verscheurt. ☼ Nu volgden er dagen van ongewone drukte. Heel de lucht was vol geruisch van snorrende wieden en roepende stemmen. Met suizende snelheid gierden de vluchten spreeuwen over de groenende landen. Nog sneller flitsten de zeezwaluwen over het watervlak en aan den einder trokken donkere vogelwolken, talingen en smienten, koeten en wilde eenden, in onafgebroken stoet van Zuid naar Noord. Onder aanhoudend geroep verlieten de wilde ganzen de

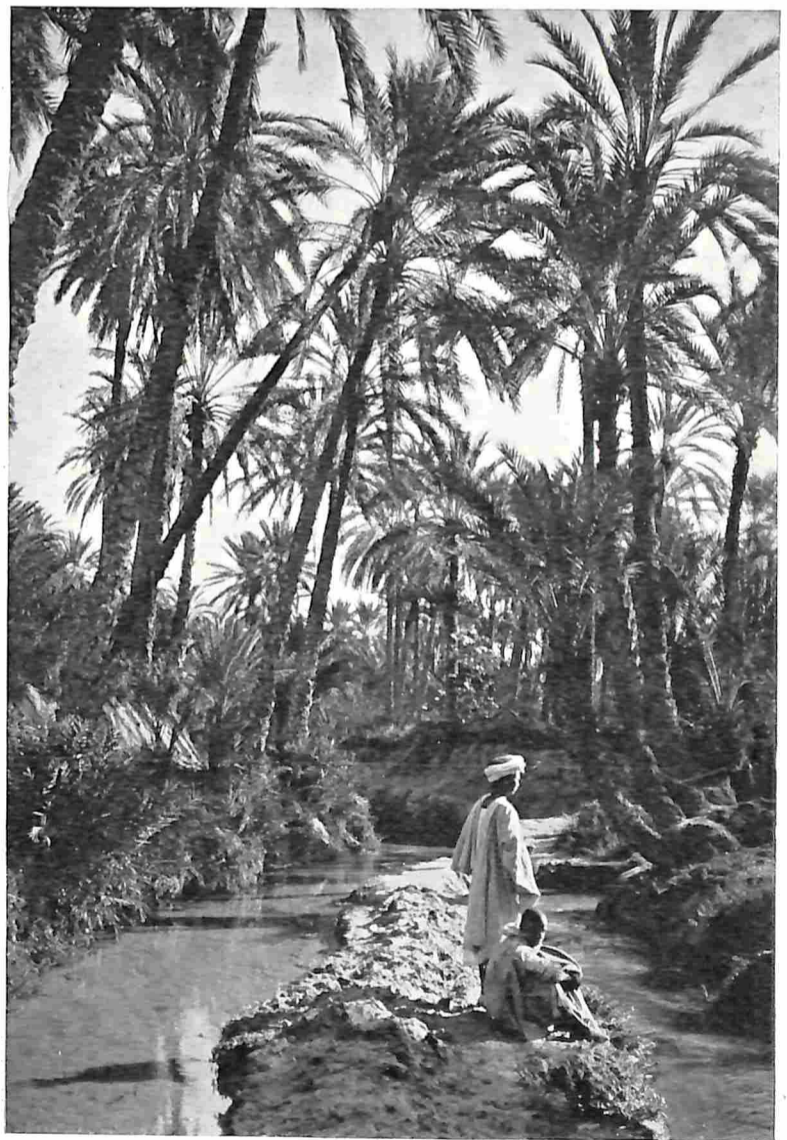
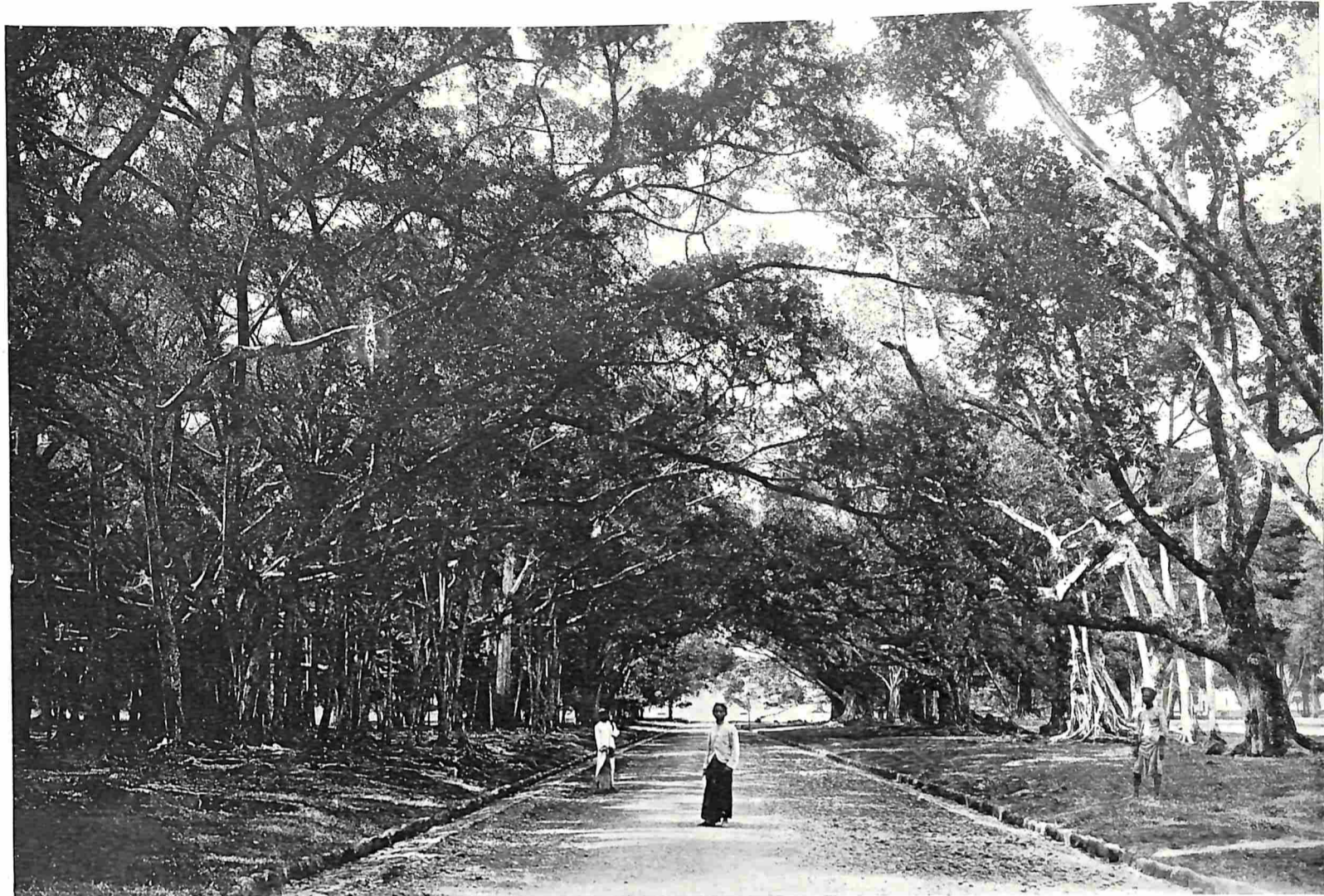

Foto de Bruyn.

EEN SPROKE-LAND: GHARAMANE (TOREUR).

WARINGIN-LAAN IN 'S LANDS PLANTENTUIN TE BUITENZORG.

Zuidelijk gelegen landen en schreven met bekwame stift hun V's in de blauwe lucht en reeds steeg hier en daar een leeuwerik uit het malsche gras omhoog en jubelde zijn lente-weelde over de landouwen. In grillige vlucht speelde de Kievit zijn wonderlijk spel, wentelde zich om en om in de lucht, liet zich drijven op den bollen voorjaarswind, en zong zijn lusten uit over akkers en wei, opdat een ieder hooren zou, dat de lente op komst was. En dan klonk over den rietvijver een scherpe, vreemde kreet en statig trokken, met machtig vleugelgewiek, de wilde zwanen in hun schitterend zilverkleed voorbij, rekten de lange halzen en zonden hun afscheidsgroet naar de plaats, waar zij in het najaar hoopten terug te keeren om den winter door te brengen. ☼ Voor het heimwee, dat nu verdwenen was, was bij de bergeenden een ander gevoel gekomen, en met verlangen richtten zij dikwijls den blik naar de in nevel gehulde bosschen aan de Oosterkim. 't Scheen vaak op een stem hen riep, zoo konden ze plotseling tegelijk den kop opheffen om met diepe aandacht landwaarts te kijken. 't Was echter de klank van hun eigen hartslag, waarnaar zij luisterden, 't was het lentegevoel, dat zich ook van hen meester maakte, dat zalige gevoel van de groote roeping, waaraan elk dier gehoor moet geven . . . ☼ Het is heldere maan. De kiezelsteentjes op de zandplaat voor de monding der beek schitteren als diamanten. Trillend en bevend dansen de stralen op het vochtig albast en brengen leven op de zandplaat, waarop als parelmoer op fluweelen schild de kiezels glanzen in het droomerig blauwe licht. In geheimzinnig gefluister vertelt de beek aan de wijde zee haar sproken en legenden uit het boschrijke land, haar verhalen van de uitgestrekte heide en de eeuwenoude geschiedenis van het groote meer, dat in zijn diepten rijke wetenschap verborgen houdt. Met ingehouden adem en gespitse ooren luistert heel de natuur, en schier hoorbaar zweeft de stilte door den eersten lentedag. ☼ In dezen stond wordt den eenden hun roeping geopenbaard. Duidelijk hooren zij nu de stem, die geboren in het eeuwig zingende loover van de denbosschen, aanzweeft over de sappige weilanden tot den rietvijver en hen met een juichkreet op de wieden drijft en hen voert naar het Oosten, waarheen reeds zoo dikwijls hun blik met brandend verlangen gericht was. Boven de lage dennen en de zandverstuivingen kringelen zij, spiedend en

turend naar eene plaats, die hun tot nestelen geschikt lijkt, en als uit het vale licht van den groeienden morgen de donkere gapende muil van een oud konijnenhol te voorschijn komt, dalen de bergeenden omzichtig op het blanke zand en blijven een poosje roerloos zitten om den omtrek te verkennen. ☼ Als geen enkel teeken van gevaar hen verontrust, treden zij nader, gaan één voor één het hol in en uit, zoeken naar den tweeden uitgang, desnoods een derden en stijgen dan onder het uiten van tevredenheidsklankjes op en zeilen een oogenblik later met bolle veeren en volle wieden over het vlak van den rietvijver, laten zich willoos heen en weer voeren door het dartele windje, gooien zich om en om, werpen het water over de vette, glanzende veeren, en zijn zich pas bewust van den zwevende dood, als zij zijn schaduwbeeld plotseling onder zich zien spiegelen. Boven hen, de geweldige wieden trillend van ingehouden snelheid, zweeft een zeearend, vreemdeling aan deze stranden, door den krachtigen winterstorm hierheen gedreven, begeerig naar levende prooi, reeds eenigen tijd ontbeerd. ☼ De haas, dien hij wist te bemachtigen en wilde verorberen op de breede tafel van den ouden hollen knotwilg, werd hem op sluwe wijze afhandig gemaakt door den rooden roover, den vos, die toevallig daarin den nacht had doorgebracht en wien dit buitenkansje zoo ongedacht ten deel viel. Door het plotseling verschijnen van den spitsen kop uit de holte van het tafelblad, was de zeearend zoo geschrokken, dat hij met een angstkreet was weggestoven en nog juist zijn buit in den hollen stam zag verdwijnen. En nu liggen daaronder hem de spelende eenden, vergoeding voor het verlorene, en den wreeden kop met den houwsnavel naar beneden buigende, de nooit falende klauwen tot grijpen gereed, schiet hij suizend neer. Maar de eenden hebben hunne halzen plat op het water gelegd, als wachten zij den doodelijken stoot berustend af, doch nauwelijks schieten de klauwen van den zeearend uit om een of beide te grijpen, of de bergeenden stuiven met zoo'n kracht onder water, dat een diepe wieling slechts de plaats aanwijst waar zij verdwenen zijn. Met druipende veeren stijgt hun vijand weer op, dadelijk weer gereed, zich op hen te werpen, doch het watervlak blijft, nadat de deining zich in het riet verborgen heeft, zoo glad als een spiegel.

(Wordt vervolgd).